

Міністерство освіти і науки України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Головна школа пожежної служби Республіки Польща
Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Донбаський державний педагогічний університет
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Європейський університет
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Львівський державний університет внутрішніх справ
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького
Львівський національний університет імені Івана Франка
Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Одеська державна академія будівництва та архітектури
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Смілянський технологічний фаховий коледж
Національного університету харчових технологій
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Фаховий коледж електронних приладів
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
Харківська гуманітарно-педагогічна академія
Харківський національний університет внутрішніх справ
Черкаський державний технологічний університет
Черкаська медична академія
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Черкаський фаховий коледж харчових технологій та бізнесу
Черкаське регіональне відділення Соціологічної Асоціації України

ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ

*Матеріали Всеукраїнської наукової конференції
з міжнародною участю*

20 квітня 2023 року
м. Черкаси

УДК 009
ББК 34.3

Рецензенти:

Лазуренко В. М. – заслужений працівник освіти України, доктор історичних наук, професор (*Черкаський державний технологічний університет*);

Мосов С. П. – заслужений діяч науки і техніки України, доктор військових наук, професор (*Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту*).

Головний редактор:

Чубіна Т. Д. – доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Відповідальний редактор:

Кришталь А. О. – кандидат педагогічних наук.

Редакційна колегія:

Вороновська Л. Г. – кандидат філософських наук, доцент;

Дмитренко М. Й. – доктор філософських наук, професор;

Косяк С. М. – кандидат історичних наук;

Кришталь А. О. – кандидат педагогічних наук;

Левченко І. М. – доктор історичних наук, професор;

Міненко О. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Усов Д. В. – доктор філософських наук, професор;

Федоренко Я. А. – доктор історичних наук, доцент;

Telak Oksana – dr hab, prof (Республіка Польща);

Telak Jerzy – dr hab, prof (Республіка Польща).

Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. 20 квітня 2023 року, м. Черкаси. Черкаси: ЧІПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. 430 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету цивільного захисту
Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України
(протокол №9 від 03.04.2023 р.)

Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому доступі
комісією з питань роботи із службовою інформацією в
Черкаському інституті пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 4 від 14.04.2023 р.)

© ЧІПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2023.

Подскальна // Інвестиції: практика та досвід: науково-практичний журнал. – К. – 2015. – № 19. – С. 130 – 134.

2. Інформаційні матеріали щодо Програми Європейського Союзу з попередження, готовності та реагування на катастрофи природного та техногенного характеру для країн Східного партнерства (PPRD East) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://euroeastcp.eu/ru/eu\\$documents.html](http://euroeastcp.eu/ru/eu$documents.html).

3. Завдяки Механізму цивільного захисту ЄС до України надійшло понад 70 тисяч тонн допомоги — Мері Акоюн. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/11/10/mehanizm-czyvilnogo-zahystu-yes-nadislav-do-ukrayiny-ponad-70-tysyach-tonn-dopomogy-meri-akopyan/>

4. Україна отримала дорожню карту вступу в систему Механізму цивільного захисту ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-otrymala-dorozhnu-kartu-vstupu-v-systemu-mekhanizmu-tsyvilnoho-zakhystu-ies>.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

Котляр Д. О.

*Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України*

Євроінтеграційні процеси України тісно пов'язані з внутрішніми процесами, які формують сучасну політику розвитку держави, здатну забезпечувати національні інтереси. Актуальними напрямками державного регулювання є забезпечення еколого-соціальної компоненти поряд із економічним розвитком. Стрімкий індустріальний розвиток цивілізації почав вичерпувати існуючу ресурсно-екологічну базу, що може прискорити епоху глобальної кризи, яка охопить різні аспекти людського життя. Формування механізмів регулювання економічного розвитку та заходів запобігання розгортанню цієї кризи є одним із найголовніших завдань для України та всього людства.

Поняття «сталий розвиток» вперше сформульовано Світовою комісією з навколишнього середовища та розвитку, яка була створена 1983 р. (очолив Комісію прем'єр-міністр Норвегії Р. Брунтланд). Концепцію сталого соціально-економічного розвитку було сформульовано у 1987 р., у звіті цієї комісії. Сутність концепції полягає у задоволенні справжніх потреб людини без створення загрози задоволенню потреб майбутніх поколінь.

У зв'язку з цим «сталий розвиток» включає в собі економічну (кількісне зростання та якісні зміни структури національного господарства), соціальну (покращення якості життя населення) та екологічну (охорона навколишнього середовища та раціональне використання) природних ресурсів) складові. У рамках реалізації цієї концепції відповідно до принципів гуманізму та демократії має бути забезпечено рівне задоволення потреб людей у розвитку та життя, включаючи якість навколишнього середовища, рівень культури та освіти, а також забезпечення аналогічних можливостей майбутніх поколінь [1]. Слід зазначити, що всі ці складові перебувають у сфері впливу уряду.

25 вересня 2015 р. Генеральна асамблея ООН схвалила резолюцію «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року» [2], що встановила 17 Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР). Для

кожної з 17 ЦСР у соціальній, економічній та екологічній сферах у Порядку-2030 сформульовано завдання та визначено цільові показники, які пропонується досягти до 2030 р. Всього – 169 завдань. Україна за мирних часів адаптувала глобальний перелік завдань та показників до національних планів розвитку з урахуванням своїх особливостей, визначивши Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року [3] (затверджено указом Президента України No722/2019 від 30.09. 2019) з їх конкретизацією у Національній економічній стратегії на період до 2030 року [4] (затверджено постановою КМУ від 03.03.2021 р. №179).

В Україні й до війни було відсутнє єдине бачення системного підходу щодо управління та методичних основ формування феномену сталого розвитку, не визначено технології розробки стратегій та пріоритетів безпечного соціально справедливого економічного розвитку, методи оцінки ефективності досягнення цілей та інструменти їх реалізації. Проте, не дивлячись на ці проблеми, у 2021 році Україна посіла 36-е місце серед 165 країн у рейтингу сталого розвитку ООН, й було зафіксовано покращення у досягненні 10 із 17 цілей [5].

Вагомою складовою феномена сталого розвитку України є забезпечення високого рівня життя населення, тобто соціальної сфери.

Щодо сучасного стану соціальної сфери України, незважаючи на окремі позитивні зміни, досягнуті в результаті реформування економіки, відбувається занепад і руйнування українських населених пунктів. Стан ринку праці характеризується загостренням проблем зайнятості та безробіття, низьким професійно-кваліфікаційним рівнем незайнятих осіб, відсутністю нових робочих місць. Ці та інші факти становлять загрозу демографічному відтворенню, створюють позитивне напруження.

Для України процес євроінтеграції має супроводжуватися адаптацією до вимог спільної екологічної та соціальної політики Європейського Союзу. Як показує досвід інших постсоціалістичних країн, які вже є членами ЄС, це одне з самих складних завдань. Угоди про вступ до ЄС передбачають протягом нетривалого перехідного періоду повний перехід до реалізації екологічної та соціальної політики, яка визначається в Директивах ЄС (нормативних актах, рішеннях та стратегіях). Інтерпретація цієї умови означає узгодження, точніше повну відповідність національного законодавства вимогам законодавства ЄС, причому не тільки теоретично, ай, безумовно, практично.

Агресія росії проти України створила чимало непрямих перешкод шляху до її сталого розвитку, проте не зупинила прагнення до євроінтеграції та сталого розвитку. Наприклад, як ніколи зросла потреба в якісних та своєчасних даних, необхідних для прийняття рішень. Помітний непрямий ефект полягає й у тому, що військові дії значною мірою відволікають організаційні ресурси уряду та перешкоджає координації дій у межах Порядку денного-2030. Україна, набувши 23 червня 2022 року статусу кандидата на членство в ЄС, вже в умовах війни почала перші кроки у цьому. Зокрема, вже ухвалено рішення щодо створення Офісу з реалізації Цілей сталого розвитку, який здійснюватиме організацію розробки та впровадження механізму включення ЦСР до національної та регіональної політики, стратегії та процесів планування[6].

Війна в Україні призвела до руйнації стійкості економічної системи, зокрема втрати ВВП, які очікуються на рівні 35-40% до кінця року, внаслідок дефіциту деяких товарів, порушення правил обміну, погіршення інвестиційного клімату, значного зменшення доходів населення та втрати роботи, внутрішньої та зовнішньої міграції населення, значного зниження податкових надходжень та митних платежів, внаслідок чого виник значний бюджетний дефіцит, руйнація

логістичних ланцюгів в національній економіці, розвитку інфляційних процесів та спекулятивного ціноутворення, руйнування активів держави тощо. Тому на перше місце у повоєнний період в Україні після ЦСР 16. Мир, справедливість та сильні інститути, виходять такі ЦСР як: 1. Подолання бідності (ключова); 8. Гідна праця та економічне зростання; 6 «Чиста вода та належні санітарні умови»; 9. «Промисловість, інновації та інфраструктура» (має системоутворюючу роль щодо більшості ЦСР). Хоча у мирний час основними ЦСР в Україні у порядку пріоритетності були такі: відповідальне споживання і виробництво; якісна освіта; захист і відновлення екосистем суші; доступна і чиста енергія; скорочення нерівності; промисловість, інновації та інфраструктура.

Сталий розвиток у контексті євроінтеграції є беззастережним стратегічним завданням для уряду України і для вітчизняних учених, вирішення якої дозволить, з одного боку розробити та впровадити нову модель еко-соціальної економіки, спрямовану на всебічне покращення якості людського життя. А з іншого боку, це буде служити фундаментом євроінтеграційного процесу України, оскільки критерії сталого розвитку та екологічної безпеки будуть першочерговими. Саме євроінтеграція дозволить Україні змінити пріоритети у державній політиці, переглянувши пріоритетність цілей сталого розвитку України та шляхи їх досягнення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. UN. Secretary-General. World Commission on Environment and Development (1987). Report of the World Commission on Environment and Development : note / by the Secretary-General.) URL: <https://digitallibrary.un.org/record/139811>
2. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/>
3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 №722/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
4. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова КМУ від 03.03.2021 р. №179 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>
5. Державна служба статистики України. Цілі сталого розвитку: Україна-2021. Моніторинговий звіт. URL: https://ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/publ/SDGs%20Ukraine%202021%20Monitoring%20Report%20ukr.pdf
6. Війна в Україні 2022 – як впливає на економіку, оцінка МВФ URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/10/20/novyna/ekonomika/skorochennya-vvp-ta-bezprecedentnyj-deficyt-byudzhetu-mvf-ocziynyly-naslidky-vijny-ekonomiky-ukrayiny#:~:text>

РОЗМЕЖУВАННЯ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Кришталь В. М., кандидат технічних наук
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України*

У Законі України «Про наукову та науково-технічну діяльність» поняття «наукове видання» трактується як «твір (узагальнююча наукова праця, монографія, збірник наукових праць, збірник документів і матеріалів, тези та

Наукове видання

**ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ**

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю

20 квітня 2023 року

*За зміст вміщених у збірнику матеріалів відповідальність несуть автори.
Тези друкуються зі збереженням авторської орфографії,
пунктуації та стилістики*

Адреса редакційної колегії:
Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля
НУЦЗ України,
кафедра суспільних наук
E-mail: kafedra_gn_im@ukr.net